

8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μαιών-Μαιευτών: Σκέψεις και προβληματισμοί. Νοσοκομειακή πολιτική εναντίον αυτονομίας

Μαρία Τσάκωνα, Μαία MSc.

Αυτό το Συνέδριο ήταν πολύ διαφορετικό από όσα έγιναν μέχρι σήμερα καθώς τέθηκαν θέματα, που είχαν σχέση με την ταυτότητα και το ρόλο της Ελληνίδας μαιάς. Άρχισε με μια ιστορική αναδρομή της μαιάς, επισημαίνοντας το σπουδαίο ρόλο που διαδραμάτισε στην κοινωνία και συνέχισε δίνοντας μια ξεκάθαρη εικόνα της σημερινής πραγματικότητας, επισημαίνοντας τον αγώνα της για αυτονομία και ανεξαρτησία στην άσκηση των καθηκόντων της.

Από πολλούς συναδέλφους περιγράφηκε ο τρόπος που οι μαιές λειτουργούν και κινούνται στο εργασιακό τους περιβάλλον, τονίζοντας τη στάση τους, τη συμπεριφορά τους και υπογραμμίζοντας τις αξίες και τα πιστεύω τους.

Οι μαιές είναι εκπαιδευμένες και μπορούν με βάση τα επαγγελματικά τους δικαιώματα να εκτελούν φυσιολογικούς τοκετούς, να παρακολουθούν τη λεχωίδα και το νεογέννητο. Εν τούτοις, από τις αναφορές που έγιναν σε Πανελλαδικό επίπεδο, είναι φανερό ότι οι μαιές στην πλειονότητά τους δεν εκτελούν τους φυσιολογικούς τοκετούς, δεν χρησιμοποιούν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους στην πράξη και δεν εργάζονται ως ανεξάρτητες επαγγελματίες.

Οι εκπαιδευόμενες μαιές υποστήριξαν την άποψη ότι οι μαιές έχουν εγκαταλείψει το ρόλο τους και έχουν μετατραπεί σε υποστηρικτές-βοηθούς των γυναικολόγων. Αυτά είναι μερικά από τα πολλά σχόλια, που αναφέρθηκαν στη διάρκεια αυ-

τού του Συνεδρίου. Στην προσπάθεια να αξιολογήσουμε αντικειμενικά τη σημερινή θέση της μαιάς, θα αναλύσουμε τα όσα αναφέρθηκαν, για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε το τί ακριβώς συμβαίνει, έτσι ώστε να οδηγηθούμε ευκολότερα σε προτάσεις και λύσεις. Θα γίνει αναφορά στους τύπους των μαιών, στο εργασιακό περιβάλλον, στις σχέσεις τους με τους γυναικολόγους και το φυσιολογικό τοκετό.

Από όσα λέχτηκαν φαίνεται ξεκάθαρα ότι υπάρχουν τρεις τύποι μαιών:

- α) πρωτοπόρες μαιές,
- β) συμβιβασμένες μαιές και
- γ) νοσηλεύτριες μαιές.

Εδώ θα αναφερθούμε στο ιδεολογικό υπόβαθρο κάθε τύπου.

α) ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΣ ΜΑΙΕΣ

Οι μαιές αυτές φαίνεται να έχουν μια βαθιά υποχρέωση για το επάγγελμα. Εκφράζουν την ανάγκη «να σωθούμε ως επαγγελματίες», «να μην αφήσουμε τη Μαιευτική να πεθάνει», όπως και το να φέρουν τη Μαιευτική πίσω, στην αληθινή της θέση. Βλέπουν, επίσης, το επάγγελμα να βρίσκεται σε κίνδυνο, αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα την ύπαρξη ενός τρομακτικού μεγέθους επαγγελματικό ανταγωνισμό μεταξύ μαιών και μαιευτήρων.

Οι πρωτοπόρες μαιές βλέπουν τον εαυτό τους ως αυτόνομους επαγγελματίες και πιστεύουν ότι ο δρόμος να προχωρήσουν μπροστά, είναι να περάσουν πρακτικές βασισμένες σε ερευνητική βάση, να έχουν συνεχιζόμενη εκπαίδευση και να είναι πά-

να ενήμερες. Βασικά πιστεύω τους είναι τα παρακάτω:

- Οι μαιές είναι ανεξάρτητες επαγγελματίες και όχι παρακλάδι της Νοσηλευτικής.
- Οι ανάγκες των γυναικών πρέπει να υπερισχύουν.
- Δεν είναι ευχαριστημένες με την παρούσα κατάσταση στο νοσοκομείο.
- Η ιδέα να ξανακερδίσουν τον αρχικό τους ρόλο είναι έντονη.

β) ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΕΝΕΣ ΜΑΙΕΣ

Ο δεύτερος τύπος των μαιών είναι οι συμβιβασμένες. Αυτές, ενώ μοιράζονται πολλές από τις αξίες και τα πιστεύω των πρωτοπόρων μαιών, αυτό δεν αντανάκλαται στις πράξεις και τη συμπεριφορά τους. Αν και πιστεύουν ότι η μαία είναι ανεξάρτητη επαγγελματίας με δική της δικαιοδοσία, στην πράξη, όμως, δεν λειτουργούν έτσι. Αυτή η κατηγορία των μαιών φαίνεται να υποφέρει από θλίψη, λύπη και μεγάλο πόνο καθώς βιώνουν επαγγελματική σύγκρουση.

Οι λόγοι που προβάλλουν στο γιατί δεν ασκούν τον αληθινό τους ρόλο είναι πολλοί, όπως ο φόβος, η απάθεια, η έλλειψη αυτοπεποίθησης, η δομή του νοσοκομείου, οι λόγοι επιβίωσης κ.ά. Ένα ενδιαφέρον σημείο είναι ο τρόπος με τον οποίο οι συμβιβασμένες μαιές προσπαθούν να αιτιολογήσουν το ρόλο τους και να κάνουν την πραγματικότητα να ταιριάζει μ' αυτόν, δίνοντας τελικά την εντύπωση ότι ευθύνεται η κοινωνία.

γ) ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΕΣ ΜΑΙΕΣ

Οι μαιές αυτές είναι μειονότητα και εκφράζονται ανοιχτά, ότι δεν βλέπουν τις μαιές ως αυτόνομες. Έτσι π.χ., δεν βλέπουν τίποτα λάθος στο να ακολουθούν τις οδηγίες του γυναικολόγου. Αυτός ο τύπος μαιάς υιοθετεί ότι ο γιατρός είναι

προϊστάμενός της και ακολουθεί τις εντολές του, ακόμα και αν αυτές είναι διαφορετικές από την επιθυμία της γυναίκας, καθώς πιστεύει ότι ο γιατρός είναι η αυθεντία και η γυναίκα πρέπει να ακολουθήσει τις οδηγίες του.

Αυτή η κατηγορία μαιών προτιμά να εργάζεται σ' ένα χώρο με σύστημα ιεραρχίας, όπου οι ρόλοι είναι ξεκάθαροι και προκαθορισμένοι.

Μετά την ανάλυση των τύπων που εκπροσωπούν τις μαιές σήμερα, θα περάσουμε στο ρόλο του εργασιακού περιβάλλοντος. Το εργασιακό περιβάλλον παίζει ένα πολύ σοβαρό ρόλο στο είδος της παρεχόμενης φροντίδας από τη μαία, καθώς η πλειονότητα των τοκετών γίνονται στο νοσοκομείο, όπου το περιβάλλον είναι στο σύνολό του γραφειοκρατικό και τυπολατρικό. Έτσι, έχουμε:

• Εξατομικευμένη φροντίδα εναντίον τυποποιημένης φροντίδας

Οι μαιές θέλουν να παρέχουν εξατομικευμένη φροντίδα σύμφωνα με τις ανάγκες της κάθε γυναίκας, αλλά εργαζόμενες σ' ένα περιβάλλον με γραφειοκρατική δομή, αυτό είναι αδύνατο.

• Ιεραρχία εναντίον της αυτονομίας

Οι μαιές είναι θεωρητικά αυτόνομες, αλλά εργαζόμενες μέσα σ' ένα σύστημα αυστηρά ιεραρχικό, πρέπει να υπακούουν.

Οι μαιές θέλουν να δώσουν φροντίδα βασισμένη στη φιλοσοφία ότι ο τοκετός είναι ένα φυσιολογικό γεγονός και μια μοναδική εμπειρία για τη γυναίκα. Το νοσοκομειακό περιβάλλον, όμως, προωθεί την ιδέα ότι ο τοκετός είναι επικίνδυνος και με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ενώ ο αυτόνομος ρόλος της μαιάς είναι ξεκάθαρος από τη νομοθεσία, τέτοια αυτονομία στην πράξη δεν υφίσταται καθώς ο βαθμός αυτονομίας των μαιών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους εξαρ-

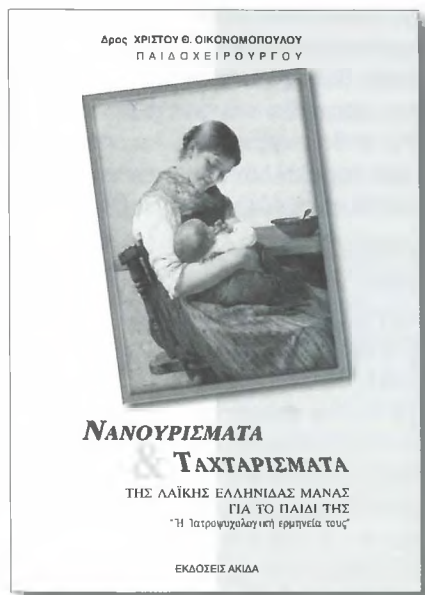
τάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος των σχέσεων μεταξύ γυναικολόγου και μαιάς, όπως επίσης και από την επικράτηση του ιατρικού μοντέλου φροντίδας της γέννας.

Παρόλο ότι υπάρχουν πολύ λίγα ερευνητικά δεδομένα όσον αφορά τις σχέσεις γυναικολόγων-μαιών, αδιαμφισβήτητα, οι σχέσεις αυτές είναι παραδοσιακά ανταγωνιστικές. Η σχέση μεταξύ τους δεν είναι αυστηρά προκαθορισμένη, με αποτέλεσμα να υπάρχουν συγκρουόμενες ιδέες όσον αφορά το κομμάτι δικαιοδοσίας του καθενός από τους δύο.

Εντούτοις, το πρόβλημα είναι ο ορισμός του «φυσιολογικού τοκετού», καθώς είναι ένα κατεξοχήν πολιτικό ζήτημα. Η ιατρική

ιδεολογία ότι όλοι οι τοκετοί είναι φυσιολογικοί, εκ των υστέρων έχει την έννοια ότι οι γυναικολόγοι έχουν την ευθύνη και την αρμοδιότητα για όλους τους τοκετούς. Σύμφωνα μ' αυτό το μοντέλο, όλοι οι τοκετοί είναι κάτω από τις οδηγίες των γιατρών και οι μαιές λειτουργούν ως βοηθοί ακολουθώντας αυτή την πολιτική. Έτσι, δεν υπάρχει χώρος για τη μαιά να λειτουργήσει ως ανεξάρτητη επαγγελματίας εκτελώντας το φυσιολογικό τοκετό, καθώς οι γυναικολόγοι καθόρισαν να αναγνωρίζεται ως τέτοιος μετά τη λήξη του.

Από τα προαναφερθέντα είναι ξεκάθαρο, πλέον, ότι η μαιά βρίσκεται στο κρισιμότερο σταυροδρόμι της ιστορίας της.

Συνάδελφοι,

Όπως ήδη έχετε διαβάσει σε προηγούμενα τεύχη του "ΕΛΕΥΘΩ", κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις "ΑΚΙΔΑ" Α. ΜΑΚΡΗ και για λογαριασμό του Συλλόγου μας το βιβλίο:

**“ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑΧΤΑΡΙΣΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΔΑΣ ΜΑΝΑΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ”**

του Παιδοχειρουργού-Συγγραφέα Δρος Χρίστου Θ. Οικονομόπουλου. Η έκδοσή του έχει μεγάλη πολιτιστική αξία και αναβιώνει την παράδοσή μας. Έχει άμεση σχέση με το επάγγελμά μας και με παραστατικότητα και σοφία μάς δίνει εικόνες του παρελθόντος, που ευχόμαστε να τις ξαναζήσουμε

στο μέλλον. Για τους συνάδελφους η τιμή πωλησεώς του έχει ορισθεί στις 3.000 δρχ. και οι εισπράξεις θα ενισχύουν το ταμείο του Συλλόγου μας, με την προοπτική να πραγματοποιηθούν και άλλες αξιόλογες όπως αυτή εκδόσεις.